

Guilleminová proti Francii, rozsudek ze dne 21. 2. 1997

Stěžovatel: Guilleminová

Žalovaný stát: Francie

Číslo stížnosti: 19632/92

Datum: 21.02.1997

Článek Úmluvy: čl. 6 odst. 1

Rozhodovací formace: Senát

Soud: Evropský soud pro lidská práva

Hesla: majetková škoda, spravedlivé zadostiučinění

Český právní řád: čl. 11 Listiny základních práv a svobod
čl. 36 Listiny základních práv a svobod

Významnost: 1

EVROPSKÝ SOUD PRO LIDSKÁ PRÁVA

21. února 1997

VĚC GUILLEMINOVÁ

(Rozsudek ve věci Guilleminová versus Francie)

Evropský soud pro lidská práva, zasedající v souladu s článkem 43 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“) a příslušnými ustanoveními Jednacího řádu A jako Senát, který tvořili následující soudci: R. Ryssdal, předseda, F. Matscher, L. – E. Pettiti, J. De Meyer, A. N. Loizou, M. A. Lopes Rocha, B. Repik, P. Kuris, E. Levits a dále H. Petzold, tajemník Soudu, a P. J. Mahoney, zástupce tajemníka Soudu, po neveřejné poradě, která se konala ve dnech 27. září 1996 a 22. ledna 1997, posledně uvedeného data vynesl následující rozsudek:

POSTUP

1. Příklad byl soudu předán Evropskou komisí pro lidská práva (dále jen „Komise“) 8. prosince 1995 v tříměsíční lhůtě stanovené článkem 32 § 1 a článkem 47 Úmluvy. Tomu předcházelo podání stížnosti (č. 19632/92) proti Francii, předložené Komisi podle článku 25 francouzskou občankou paní Adrienne Guilleminovou 28. listopadu 1992.

Požadavek Komise vycházel z článků 44 a 48 a z prohlášení, jímž Francie uznala obligatorní pravomoc Soudu (článek 46). Předmětem stížnosti bylo získání rozhodnutí, zda skutkový dej případu zakládá porušení závazků příslušného státu podle článku 6 § 1 Úmluvy a článku 1 Protokolu č. 1.

2. V odpovědi na dotaz učiněný v souladu s ust. 33 § 3 (d) Jednacího řádu A žadatelka uvedla, že

si přeje osobně se zúčastnit soudního řízení, a ustanovila advokáta, který ji bude zastupovat (ust. 30). Původně byla žadatelka označována pouze iniciálami A. G., avšak souhlasila s odhalením své identity.

3. Do ustaveného Senátu byl z moci úřední jmenován pan L. - E. Pettiti, zvolený soudce francouzské národnosti (článek 43 Úmluvy), a pan R. Ryssdal, předseda Soudu (ust. 21 § 4 /b/). Dne 8. února 1996 vylosoval předseda za přítomnosti tajemníka dalších sedm členů, a to pány J. De Meyera, S. K Martense, F. Bigiho, M. A. Lopese Rochu, B. Repika, P Kurise a E. Levitse (článek 43 in fine Úmluvy a ust. 21 § 5). Následně pan F. Matscher a pan A. N. Louizou, zastupující soudci, nahradili pana Bigiho, který zemřel, a pana Martense, který ještě před přelíčením odstoupil (ust. 2 § 3, 22 § 1 a 24 § 1).
4. Pan Ryssdal z titulu předsedy Senátu (ust. 21 § 6) prostřednictvím tajemníka konzultoval se zástupcem francouzské vlády (dále jen „Vláda“), právním zástupcem žadatelky a delegátem Komise postup soudního řízení (ust. 37 § 1 a 38). V souladu s následně vydaným nařízením obdržel tajemník vyjádření Vlády 29. května 1996 a vyjádření žadatelky 3. června 1996.

Dne 30. srpna 1996 Komise vydala spis o řízení před ní, jak si vyžádal tajemník na základě pokynů předsedy.

5. V souladu s rozhodnutím předsedy se veřejné zasedání konalo v Paláci lidských práv ve Strasbourgu 25. září 1996. Soud předtím vykonal přípravné řízení.

K Soudu se dostavili:

(a) za Vládu J. - F. Dobbelle, zástupce ředitele právního oddělení Ministerstva zahraničí, zástupce Vlády. C. Marchi-Uhelová, právní oddělení Ministerstva zahraničí. E. Sévere-Jolivet. Úřad pro lidská práva, oddělení pro Evropu a mezinárodní vztahy Ministerstva spravedlnosti, poradci;

(b) za Komisi F. Martínez, delegát;

(c) za žadatele M. Meyer, advokát činný ve Strasbourgu, právní zástupce.

Soud vyslechl úvodní přednesy pánů Martíneze, Meyera a Dobbellea a zodpověděl také otázky vznesené jedním z jeho členů.

SKUTKOVÁ ZJIŠTĚNÍ

1. Okolnosti případu
2. V rozhodnutí ze 7. října 1982 prefekt departementu Essonne učinil prohlášení, že bylo ve veřejném zájmu získat nuceným výkupem půdu potřebnou pro rozvoj bytové zástavby města Saint-Michel-sur-Orge, známý jako projekt Fontaine de l'Orme. Tato půda zahrnovala pozemek patřící žadatelce, na němž stála budova používaná jako přechodné obydlí jednoho z členů její rodiny.
3. Vyvlastňovací řízení
4. Dne 10. září 1982 starosta Saint-Michel-sur-Orge podal žádost k vyvlastňovacímu soudci departementu Essonne, který 6. prosince 1982 vydal příkaz k vyvlastnění převádějící žadatelčin pozemek pod městskou správu a stanoví výši náhrady, která jí má být vyplacena. Dne 28. března se žadatelka proti tomuto rozsudku odvolala.
5. Dne 28. července 1983 Společnost pro rozvoj nového města Evry (dále jen „EPEVRY“), která byla zodpovědná za realizaci projektu, informovala paní Guilleminovou, že by měla pozemek opustit do 14. července 1983. Ve stejném měsíci dala městská rada zbořit plot, budovy a veškerá obslužná zařízení, zeleninovou zahradu a ovocný sad na pozemku.
6. Dne 14. října 1983 na odvolání vyvlastněné žadatelky zvýšilo oddělení pro vyvlastňovací řízení

Odvolacího soudu v Paříži částku náhrady za vyvlastnění na 221 858 francouzských franků (FRF), která je v současné době uložena v bance pro úřední vklady (Essonnská pokladní).

7. Zrušení prohlášení o veřejném zájmu
8. Dne 19. listopadu 1982 paní Guilleminová zahájila řízení u Správního soudu ve Versailles. Dne 24. října 1985 soud zrušil prohlášení o veřejném zájmu na základě toho, že bylo ultra vires. Rozhodl, že toto prohlášení mělo být učiněno ve výnosu po poradě Conseil d'Etat a ne v rozhodnutí prefekta (viz níže uvedený odst. 23). Inspektor pověřený vedením šetření předcházejícího tomuto prohlášení doporučil, že by projekt neměl zahrnovat existující domy, které měly dostatečný pozemek pro vytvoření zahrady uspokojující potřeby rodiny, jako tomu bylo v případě žadatelčina pozemku.
9. Městská rada se odvolala 26. prosince 1985 a 28. dubna 1986 předložila obhajobu.

V rozsudku z. 13. března 1989 Conseil d'Etat potvrdil rozsudek správního soudu. Zamítl žádost paní Guilleminové o přijetí formálního sdělení, že městská rada automaticky odstupuje ze soudního řízení, protože včas nepředložila doplňky k obhajobě, a také zamítl její žádost o náhradu, kterou poprvé vznesla v odvolání.

1. Zrušení vyvlastňovacích opatření
2. Žadatelka podala dvě odvolání na právním podkladě ke kasačnímu soudu, první proti příkazu k vyvlastnění z 6. prosince 1982 a druhé proti rozsudku Odvolacího soudu v Paříži ze 14. října 1983.

Ve dvou rozsudcích ze 4. ledna 1990 kasační soud (třetí občanské oddělení) zrušil příkaz k vyvlastnění nařizující převod vlastnictví a „následně“ zrušil rozsudek Odvolacího soudu v Paříži, který rozhodoval o náhradě za vyvlastnění. Tyto rozsudky byly úředně doručeny městské radě 22. května 1990.

1. Žádosti o náhradu
2. Žádost k městské radě provádějící vyvlastnění
3. Dne 20. června 1990 se paní Guilleminová neúspěšně obrátila na městskou radu, požadujíc buď obnovení svých práv nebo náhradu ve výši 4 194 655,65 FRF.
4. U soudů
5. Dne 10. listopadu a 17. prosince 1990 podala paní Guilleminová žádost ke státnímu zástupci v Evry. Ten 11. března 1991 rozhodl neučinit v tomto směru žádné kroky.
6. Dne 23. prosince 1991 žadatelka u Správního soudu ve Versailles napadla předpokládané rozhodnutí městské rady zamítnout její žádost. K jejímu požadavku na obnovení jejích práv byla připojena žádost o náhradu za morální újmu a ztrátu užívání vlastního majetku, kterou ohodnotila částkou 1 971 795 FRF.
7. Dne 13. ledna 1992 zahájila řízení u Vrchního soudu v Evry proti starostovi Saint-Michel-sur-Orge a EPEVRY, usilujíc o příkaz k demolici budov vystavěných na jejím pozemku městskou radou s periodickými pokutami v případě nevyhovění a o odškodné.

Ve společném výkladu žalovaní namítali, že nebylo možné pozemek vrátit. Byl prodán EPEVRY za účelem rozvoje výstavby a jednotlivé stavební parcely byly obratem prodány různým kupcům a nyní se na nich stavělo a byly obydleny.

17. Dne 1. února 1993 Vrchní soud v Evry odložil rozsudek, dokud nerozhodne Správní soud ve Versailles, a stanovil jednání o případě na 10. června 1993 u soudce pověřeného přípravou věci na přelíčení.
18. Zasedání správního soudu se konalo 10. května 1994 a rozsudek byl vynesena 24. května 1994.

Rozhodl, že žádost o navrácení pozemku byla nepřípustná z důvodu, že „není na správním soudu

vydávat příkazy úřadům“, a o požadavku náhrady rozhodl následovně:

„Z přípravy případu k přelíčení jasně vyplývá, že vyvlastnění ... ve veřejném zájmu ze 7. října 1982 bylo vydáno nezákonně. Zbavení vlastnictví paní Guilleminové bylo proto nezákonným vyvlastněním soukromého majetku. Je na samotných obecných soudech, které chrání soukromý majetek, aby projednaly žadatelčin požadavek náhrady za ztrátu údajně utrpěnou následkem vyvlastnění nebo jakýchkoli přímých důsledků tohoto aktu.“

19. Mezitím byla 3. března 1994 žádost paní Guilleminové vyřazena ze seznamu u Vrchního soudu v Evry. Byla na něj znovu zařazena 25. listopadu 1994. Dne 5. ledna 1995 žadatelka předložila nový návrh požadující náhradu.
20. V rozsudku z 23. října 1995 Vrchní soud v Evry zaznamenal, že paní Guilleminová bezvýhradně odstoupila od svého požadavku na demolici budov vystavěných na jejím pozemku, a rozhodl, že byla oprávněna k obdržení náhrady od městské rady realizující vyvlastnění. Odložil rozsudek o žádosti o náhradu, nařídil vypracování znaleckého posudku o hodnotě vyvlastněného pozemku v prosinci 1982, o ztrátě vyplývající z toho, že byla o svůj pozemek připravena, a o jeho ceně od té doby, a rozhodl, že městská rada zaplatí zálohu na výdaje za znalecký posudek.
21. Znalec obdržel spis případu 27. listopadu 1995. Přizval strany k inspekci pozemku 12. března 1996 a předložil svou zprávu 29. července 1996. Celkovou částku stanovil na 1 602 805 FRF, které rozdělil následujícím způsobem: 462 139 FRF za hodnotu pozemku, pokrývající náklady na zakoupení podobného pozemku. 746 338 FRF za úrok ze základní částky od 14. července 1983 do 30. září 1996 a 394 328 FRF jako náhradu za ztrátu užívání majetku po stejnou dobu. Pro tuto poslední položku přijal vratnou sazbu 6,5 % hodnoty majetku kromě částky potřebné pro zakoupení podobného pozemku.
22. Řízení v současné době dosud probíhá u Vrchního soudu v Evry.
23. Příslušné domácí právo
24. Fáze vyvlastňovacího procesu
25. Vyvlastňovací řízení ve veřejném zájmu sestávají ze dvou oddělených fází.

První fáze je správní. Začíná předběžným šetřením - zahájeným rozhodnutím prefekta - za účelem shromáždění informací o důvodech vyvlastnění. Inspektor pověřený vedením šetření má jeden měsíc od data jeho ukončení k posouzení názorů veřejnosti, ke zveřejnění svého nálezu a k předložení spisu úředním orgánům. Když je jeho mínění nepříznivé, nebo je příznivé, ale zahrnuje podmínky, které instituce realizující vyvlastnění nemíní uspokojit, prohlášení o veřejném zájmu musí být učiněno spíše ve výnosu přijatém po poradě Conseil d'Etat než v rozhodnutí prefekta. Toto prohlášení stanoví, že projekt je ve veřejném zájmu. Příkaz o povinnosti vyvlastnění následně vydaný prefektem označuje majetek určený k vyvlastnění a uzavírá správní fázi procesu vyvlastnění.

Dalším krokem v postupu je pro vyvlastňující instituci doručení příkazu o povinnosti vyvlastnění do šesti měsíců od jeho zveřejnění soudnímu orgánu pro záležitosti vyvlastňování, soudci obecného soudu, přičemž opomenutí tohoto znamená promlčení.

24: Druhá fáze probíhá u vyvlastňovacího soudce. On sám má pravomoc nařídil vyvlastnění a stanovit náhradu. Nemá však pravomoc posuzovat zákonnost kroků učiněných správní institucí. Po převzetí příkazu o povinnosti vyvlastnění, který mu byl doručen, vydá příkaz k vyvlastnění převádějící vlastnictví na vyvlastňující instituci a zbavující původního vlastníka práva nakládání s jeho majetkem. Původní vlastník však nadále zůstává jeho uživatelem jako dočasný držitel, pokud není náhrada za ztrátu majetku zaplácena, nebo v případě sporu deponována.

Řízení za účelem vydání příkazu k vyvlastnění probíhají odděleně od těch, která vedou k soudnímu stanovení náhrady za vyvlastnění; ta jsou obecně vedena výhradně správním orgánem realizujícím vyvlastnění. Tato druhá skupina řízení může být zahájena, jakmile je přijalo rozhodnutí prefekta o

zavedení veřejného šetření.

Výpočet náhrady za vyvlastnění bere v úvahu hodnotu vyvlastněného majetku, všechny náklady nezbytně vynaložené na zakoupení náhradního pozemku a jako doplňující náhradu snížení hodnoty zbývající části pozemku tam, kde byla vyvlastněna jen část. Výše náhrady může být vždy stanovena dohodou, dokonce i po vydání příkazu k vyvlastnění.

1. Odvolání
2. Ke správním soudům
3. Každá osoba postížená vyvlastněním, které umožňuje realizaci projektu ve veřejném zájmu, může napadnout platnost prohlášení o veřejném zájmu u správního soudu během dvou měsíců od jeho vydání. Odvolání proti příkazům o povinnosti vyvlastnění musí být předložena během stejné doby. Jelikož rozhodnutí přetekla o zavedení šetření ve veřejném zájmu je nahlíženo jako čistě předběžné opatření, jeho zákonnost může být napadena pouze v souvislosti s jedním z těchto dvou soudních opatření. Ke každé stížnosti na podstatu věci může být připojena žádost o pozdržení výkonu, ale odvolání ke správním soudům nemají v žádném případě odkladný účinek a nebrání pokračování vyvlastňovacího řízení u obecných soudů.
4. K obecným soudům
5. Jediným prostředkem napadení příkazu k vyvlastnění je podání odvolání na právním podkladě během dvou týdnů od doručení příkazu. Odvolání proti rozsudku, v němž byla stanovena náhrada, může být podáno během dvou týdnů od doručení rozhodnutí a každé odvolání na právním podkladě musí pak být podáno během dvou měsíců po doručení rozsudku odvolacího soudu. Tato odvolání nemají odkladný účinek a nebrání převzetí držení vyvlastněného majetku.

Konečně, jestliže náhrada nebyla zaplacená nebo deponována vyvlastňující institucí během jednoho roku od vydání rozhodnutí, kterým byla stanovena, vyvlastněná osoba může požadovat přehodnocení vyvlastňujícím soudcem.

1. Následky zrušení správních rozhodnutí
2. Jakmile bylo prohlášení o veřejném zájmu zrušeno, pro vyvlastňovací příkaz neexistuje právní základ. Jestliže však je takové prohlášení zrušeno poté, co příkaz nabyl konečné platnosti, vyvlastnění nemůže být právně zpochybněno. Je přijato, že může být vedeno další veřejné šetření v zájmu napravení stavu. V každém případě se použije pravidlo „veřejné budovy, které byly postaveny nezákonně, se nebourají“.

ŘÍZENÍ PŘED KOMISÍ

28. Paní Guilleminová podala žádost ke Komisi 28. listopadu 1991. Opírajíc se o články 6 § 1 a 8 Úmluvy a článek 1 Protokolu č. 1 stěžovala si na délku při napadení vyvlastnění, následné nevydání soudních rozhodnutí v její prospěch, ztrátu pozemku a opožděné vydání oznámení, že musí opustit pozemek.
29. Dne 12. října 1994 Komise (druhý senát) prohlásila žádost (č. 19632/92) za přípustnou, pokud se týká stížností podle článku 6 § 1 Úmluvy a článku 1 Protokolu č. 1., a zbytek žádosti za nepřípustný. Ve své zprávě z 18. října 1995 (článek 30) vyjádřila jednomyslný názor, že došlo k porušení článku 6 § 1 Úmluvy a článku 1 Protokolu č. 1.

KONEČNÉ NÁVRHY PŘEDNESENÉ SOUDU

30. Ve svém prohlášení vláda žádala Soud, aby:

„Shledal, že žadatelka se nemůže vydávat za oběť a v žádném případě nevyčerpala všechna domácí soudní opatření, pokud se týká stížnosti na porušení článku 1 Protokolu č. 1.

Rozhodl, že dvě stížnosti na porušení článku 1 Protokolu č. 1 a článku 6 § 1 Úmluvy jsou nepodložené.“

31. Žadatelka předložila Soudu návrh, aby „rozhodl, že došlo k porušení článku 1 Protokolu č. 1 a článku 6 § 1 Úmluvy“.

PŘÁVNÍ ZJIŠTĚNÍ

1. Údajné porušení článku 6 § 1 Úmluvy
2. Paní Guillemínová si stěžovala na celkovou délku souhrnu řízení, která musela zahájit kvůli nezákonnému vyvlastnění svého pozemku. Odvolávala se na porušení článku 6 § 1 Úmluvy, který stanoví:

„Každý má právo na to, aby jeho záležitost byla ... v přiměřené lhůtě projednána ... soudem, který rozhodne o jeho občanských právech nebo závazcích ...“

33. Vláda proti tomuto tvrzení vznesla námitky, zatímco Komise je přijala.
34. Doba braná v úvahu
35. Soud shledal, že rozhodnutí, kterým prefekt prohlásil nabytí pozemku zahrnujícího i žadatelčin za jednání ve veřejném zájmu, bylo přijato 7. října 1982. Dne 19. listopadu 1982 paní Guillemínová podala žádost ke správnímu soudu, aby toto rozhodnutí zrušil. V civilních případech „přiměřená doba“ pro účely článku 6 § 1 obvykle začíná běžet podáním žádosti k soudu. V tomto případě platí doba braná v úvahu začala nejpozději 19. listopadu 1982.
36. Pokud se týká konce řízení, Vláda zdůraznila, že vyrovnací řízení, které bylo zahájeno paní Guillemínovou poté, co podala svou žádost ke Komisi (viz výše uvedené odst. 15 a 16), by nemělo být zahrnuto mezi události posuzované v tomto případě Soudem. Celková délka řízení proto byla osm let a dva měsíce.
37. Stejně jako Komise Soud tento argument nepřijal. V souvislosti s aplikací článku 6 § 1 jednoznačně rozhodl, že doba, jejíž přiměřenost je nutno posoudit, se týká souhrnu řízení až do rozhodnutí řešícího tento spor (viz. *mutatis mutandis*, rozsudky ve věcech *Guincho v. Portugalsko* ze dne 10. července 1984, Série A č. 81, s. 13, § 29, a *Erkner a Hofauer v. Rakousko* ze dne 23. dubna 1987, Série A č. 117, s. 62, § 65). V projednávaném případě rozhodování sporu, který mohl být vyřešen smírně, zahrnovalo vedení dvou sérií řízení: první u správních soudů, které jediné mají pravomoc rozhodnout o zákonnosti prohlášení o veřejném zájmu, a druhé, vedené u správních i obecných soudů souběžně, které má žadatelce zajistit od veřejných orgánů náhradu za nezákonné vyvlastnění jejího majetku. Posledně jmenovaná řízení dosud probíhají. Délka doby brané v úvahu proto již dnes přesahuje čtrnáct let (19. listopadu 1982 - 22. ledna 1997).
38. Takové časové období by se na první pohled zdálo nepřiměřené a tudíž vyžaduje podrobnější posouzení v souvislosti s článkem 6 § 1 (viz výše zmíněný rozsudek případu *Guincho v. Portugalsko*, s. 14, § 30).
39. Přiměřenost délky řízení
40. Přiměřenost délky řízení musí být posuzována ve světle zvláštních okolností případu, které zde vyžadují souhrnné zhodnocení, a s přihlédnutím ke kritériím stanoveným precedenčním právem Soudu, zvláště složitosti případu a chování žadatelky a příslušných institucí (viz rozsudek ve věci *Katikaridis v. Řecko**) z 15. listopadu 1996).
41. Žadatelka zdůraznila, že zatímco vyvlastnění jejího majetku bylo provedeno velice rychle, dosud se jí nepodařilo získat u domácích soudů náhradu za svou ztrátu, ačkoliv tyto soudy rozhodly, že vyvlastnění bylo nezákonné a že v zásadě byla oprávněna požadovat náhradu. Stěžovala si na organizační složitost vyvlastňovacího zákona a obzvláště na nedostatek jakýchkoli účinných opatření zajišťujících spravedlivé a rychlé odškodnění tam, kde bylo rozhodnuto o nezákonnosti vyvlastnění jako takového, ale uvedení do původního stavu již

nebylo možné.

42. Komise se domnívala, že většina zdržení patrných při řízení mohla být připsána státu.
43. Vláda se odvolávala na základní složitost vyvlastňovacího řízení. Nejdříve bylo nutné, aby správní soud zrušil prohlášení o veřejném zájmu, a až poté usilovat o zrušení příkazu k vyvlastnění obecným soudem. Pouze tehdy, až soudy obou typů přijaly konečné rozhodnutí, mohla být u obecných soudů požadována náhrada za ztráty způsobené nezákonným vyvlastněním. Rovněž tvrdila, že žadatelka nemohla národní instituce činit odpovědnými za zpoždění při řízení týkajícím se žádosti o náhradu, kterou chybně podala ke správnímu soudu.
44. Soud uznal, že vyvlastňovací řízení jsou relativně složitá, obzvláště v tom, že spadají pod pravomoc obou typů soudů - správních soudů v souvislosti se zákonností vyvlastňovacích opatření a obecných soudů v souvislosti s převodem projednávaného majetku, stanovením náhrady a obecné se zasahováním do soukromého majetku. Dále, jak tomu bylo v tomto případě, správní soud může rozhodnout o zákonnosti počáteční fáze řízení ve stejné době, kdy obecný soud musí projednat následky příkazu k vyvlastnění, jehož zákonnost byla u jiného soudu napadena. Z takové situace mohou vyplynout odporující si rozhodnutí, a tak vzniká riziko, které může zmenšit okamžité posouzení požadavků. Soud zaznamenal, že rozdělení pravomoci mezi soudy nebylo Vrchnímu soudu v Evry zřejmé: dne 1. února 1993 odložil rozsudek až do doby, kdy Správní soud ve Versailles, k němuž byl rovněž vznesen požadavek na náhradu, ale který teoreticky neměl v této záležitosti pravomoc, rozhodl 24. května 1994 (viz výše uvedené odst. 16 a 17). Žadatelka proto nemůže být kritizována za to, že nejednala o svém odškodnění u správního soudu.
45. Stejně jako Komise Soud zaznamenal, že kromě zpoždění způsobených organizačními obtížemi (viz výše uvedený odst. 42) nemůže být paní Guilleminová činěna odpovědnou ani za další zpoždění. Řízení o napadení zákonnosti prohlášení o veřejném zájmu pokračovala po dobu téměř tří let u Správního soudu ve Versailles (viz výše uvedený odst. 10) a pak tři roky a téměř tři měsíce u Conseil d'Etat (viz výše uvedený odst. 11) a městská rada realizující vyvlastnění se zpozdila při předložení své obhajoby (tamtéž). Když byla vyvlastňovací opatření zrušena, městská rada nereagovala na žadatelčiny požadavky a to opět odsunulo ukončení řízení (viz výše uvedený odst. 13). Konečně vyrovnací řízení, které bylo zahájeno u Vrchního soudu v Evry 13. ledna 1992 a bylo znovu zařazeno do seznamu soudu 25. listopadu 1994, o dva roky a jedenáct měsíců později, dosud probíhá (viz odst. 16 a 19-22); navíc proti rozsudku, který vysloví, bude podáno odvolání.
46. Stejně jako Komise Soud shledal, že celkové zpoždění uvedené výše již teď přesahuje dobu, která může být považována za „přiměřenou“ v rámci znění článku 6 § 1 Úmluvy.
47. Proto došlo k porušení tohoto ustanovení.
48. Údajné porušení článku 1 Protokolu č. 1
49. Paní Guilleminová prohlásila, že nezákonné vyvlastnění jejího majetku porušovalo článek 1 Protokolu č. 1, který stanoví:

„Každá fyzická nebo právnická osoba má právo pokojně užívat svůj majetek. Nikdo nemůže být zbaven svého majetku s výjimkou veřejného zájmu a za podmínek, které stanoví zákon a obecné zásady mezinárodního práva. Předchozí ustanovení nebrání právu států přijímat zákony, které považují za nezbytné, aby upravily užívání majetku v souladu s obecným zájmem a zajistily placení daní a jiných poplatků nebo pokut.“

1. Předběžné námitky Vlády
2. Vláda zdůraznila zaprvé, že paní Guilleminová se nemohla vydávat za „oběť“ v rámci znění článku 25 Úmluvy, jelikož domácí soudy uznaly základní myšlenku náhrady, a tudíž napravily následky porušení jejího práva na pokojné užívání majetku. Zadruhé žadatelka nevyčerpala všechny domácí opravné soudní prostředky, neboť její jednání o odškodnění dosud probíhalo u Vrchního soudu v Evry, který 23. října 1995 podpořil zásadu jejího oprávnění k získání náhrady

a přiznal jí plnou náhradu za utrpěnou ztrátu.

3. Žadatelka odpověděla, že zásadní zadostiučinění, které získala u Conseil d'Etat, kasačního soudu a Vrchního soudu v Evry nevedlo k zaplacení jakékoli náhrady, ani částečné, a že byla stále ještě obětí porušení svých práv. Z délky řízení, která již zahájila, bylo jasné, že domácí opravné soudní prostředky nebyly účinné. Námitka, že se nemohla považovat za oběť, nebyla vznesena před Komisí, proto byla nepatřičná.
4. Delegát Komise souhlasil s žadatelkou. Čtrnáct let po nenahraditelné ztrátě svého majetku paní Guilleminová nemůže být spokojena se sliby a nic nenaznačuje, že řízení dosud probíhající u soudu první instance nepovedou k odvolání k odvolacímu soudu a dokonce, na právním podkladě, ke kasačnímu soudu.
5. Soud se s názorem Vlády neshoduje.

Pokud se týká námítka, že žadatelka není obětí, Soud zaujímá názor zaprvé, že námitka Vlády není nepatřičná proto, že je poprvé vznesena až před Soudem. Rozsudek, ve kterém Vrchní soud v Evry rozhodl, že žadatelka byla oprávněna k získání náhrady od městské rady realizující vyvlastnění, byl vynesena 23. října 1995 (viz výše uvedený odst. 20), což znamená po ukončení řízení před Komisí. Soud však shledal, že uznání žadatelčina práva na odškodnění domácími soudy neznámá, že přestává být obětí. Pozice mohla být odlišná, kdyby například národní instituce poskytly účinnou náhradu za zmíněné porušení (viz, mutatis mutandis, rozsudky ve věcech Eckle v. Německo ze dne 15. července 1982, Série A č. 51, s. 30-31, § 66, a Inze v. Rakousko ze dne 28. října 1987, Série A č. 126, s. 16, § 32). Tak tomu není v případě paní Guilleminové, která zůstává zbavena svého majetku bez jakékoli náhrady po nezákonném vyvlastnění správními orgány. Žadatelka proto nepřestává být „obětí“ v rámci znění článku 25 Úmluvy.

Zadruhé Soud zaznamenal, že žadatelka se obrátila na pomoc ke všem jí dostupným domácím opravným soudním prostředkům. Přijal názor Komise při jejím rozhodnutí o přípustnosti – konkrétně, že jelikož řízení, jehož se účastnila jako jedna ze stran, bylo tak vleklé, bylo v dané době pro paní Guilleminovou nezbytné zahájit další řízení v zájmu splnění požadavků článku 26 Úmluvy. Podobně nemůže být za zvláštních okolností případu kritizována za to, že nečekala na výsledek řízení probíhajícího dosud u Vrchního soudu v Evry. Požadavek článku 26, že domácí opravné soudní prostředky musí být vyčerpány, byl tedy splněn.

51. Námitka Vlády musí být tudíž zamítnuta.

52. Skutková podstata stížnosti

53. Bylo společně uznáno, že paní Guilleminová byla zbavena svého majetku v rámci znění druhé věty článku 1 Protokolu č. 1 a že vyvlastnění jejího majetku nebylo vykonáno způsobem daným domácím právem.

54. Vláda zdůraznila, že jednání v zájmu zrušení prohlášení o veřejném zájmu a příkazů k vyvlastnění a v zájmu zajištění náhrady za nezákonné vyvlastnění zakládala dostatečná, odpovídající opatření v rámci znění precedenčního práva Soudu zajistil ochranu žadatelčina práva na pokojné užívání jejího majetku. Navíc vyhrála tři svá jednání a obdržela by náhradu, jakmile by znalec předložil svou zprávu. Nemůže se proto opírat o žádné porušení.

55. Soud zaznamenal, že v roce 1982 francouzské úřady nezákonně vyvlastnily žadatelčin majetek v zájmu rozšíření rozsáhlé bytové zástavby. Výstavbou nových budov, později jednotlivě prodaných, zbavily městská rada realizující vyvlastnění a společnost odpovědná za projekt žadatelku trvale možnosti znovunabytí vlastnictví jejího pozemku. Její jedinou cestou bylo usilovat o náhradu.

Náhradu za ztrátu, kterou žadatelka utrpěla, může vytvořit pouze odpovídající kompenzace, kdy je v úvahu brána i škoda vyplývající z délky strádání. Navíc musí být zaplácena v přiměřené lhůtě.

55. Dne 20. června 1990 podala paní Guilleminová k městské radě první žádost o odškodnění, ale

ta byla jednoznačně zamítnuta (viz výše uvedený odst. 13). Nenásledoval žádný návrh smírného uspořádání. Soudní řízení o vyrovnání trvala již pět let (viz výše uvedené odst. 15-22), přesáhla již přiměřenou lhůtu (viz výše uvedené odst. 43-45) a stále pokračují (viz výše uvedený odst. 22). Náhrada nezačala dodnes být proplácena, ačkoliv mohla být odsouhlasena dokonce po vydání nařízení k vyvlastnění (viz odst. 24).

56. Soud se domnívá, že v úvahu přicházející vysoká částka, která by mohla být přiznána na konci probíhajícího řízení, nenahradí dříve zmíněné nezaplacení náhrady a nemůže být konečná s ohledem na délku všech řízení, která žadatelka již zahájila (viz, mutatis mutandis, rozsudek ve věci Zubani v. Itálie ze dne 7. srpna 1996).
57. S ohledem na všechny tyto úvahy Soud shledal, že došlo k porušení článku 1 Protokolu č. 1.

III. Aplikace článku 50 Úmluvy

58. Podle článku 50 Úmluvy:

„Jestliže Soud zjistí, že rozhodnutí nebo opatření soudního nebo každého jiného orgánu Vysoké smluvní strany je zcela nebo částečně v rozporu se závazky vyplývajícími z této Úmluvy a jestliže vnitrostátní právo této strany umožňuje jen částečné odstranění důsledků lakového rozhodnutí nebo opatření, rozhodnutí Soudu přizná v případě potřeby poškozené straně spravedlivé zadostiučinění.“

1. Újma
2. Paní Guilleminová požadovala 3 737 000 FRF vzhledem k porušení článku 1 Protokolu č. 1 a 500 000 FRF náhradou za újmu vzniklou porušením článku 6 § 1 Úmluvy.
3. Vláda prohlásila, že by v současném stádiu bylo unáhlené rozhodovat o požadavku týkajícím se porušení článku 1 Protokolu č. 1, a shledala, že částka požadovaná za délku řízení byla přemrštěná, neboť náhrada, která bude přiznána domácími soudy, bude brát v úvahu délku doby, po kterou byla zbavena svého majetku.
4. Delegát Komise zdůraznil, že ačkoliv paní Guilleminová vedla spor již čtrnáct let, nebylo jí ještě zapláceno vůbec nic.
5. Vzhledem k okolnostem tohoto případu se Soud domnívá, že otázka aplikace článku 50 ještě není připravena k rozhodnutí, pokud se týká finanční škody, a musí být proto odložena s náležitým ohledem na možnost dohody mezi žalovaným státem a žadatelkou (ust. 54 §§ 1 a 4).
6. Na druhé straně je toho názoru, že paní Guilleminová již utrpěla nespornou morální újmu, jelikož žila a stále ještě žije ve stavu nejistoty a obav o výsledek projednávaných řízení. Při celkovém zhodnocení různých položek shledané újmy na spravedlivém základě Soud žadatelce přiznává náhradu ve výši 250 000 FRF.
7. Náklady a výdaje
8. Paní Guilleminová rovněž požadovala 100 000 FRF za řízení u národních institucí a institucí Úmluvy.
9. Vláda prohlásila, že náklady jsou oprávněné jen částečně.
10. Delegát Komise se nevyjádřil.
11. S ohledem na shledání porušení článku I Protokolu č. 1 a článku 6 § 1 Úmluvy a prováděje hodnocení na spravedlivém základě Soud žadatelce přiznal 60 000 FRF v souvislosti s náklady a výdaji.
12. Úrok z prodlení
13. Podle informací dostupných Soudu je zákonná úroková míra užívaná ve Francii ke dni přijetí tohoto rozsudku 6,65 % ročně.

Z TĚCHTO DŮVODŮ SOUD JEDNOMYSLNĚ

1. rozhoduje, že došlo k porušení článku 6 § 1 Úmluvy;
2. zamítá předběžnou námitku Vlády týkající se článku 1 Protokolu č. 1;

3. rozhoduje, že došlo k porušení článku 1 Protokolu č. 1;
4. rozhoduje, že žalovaný stát zaplatí žadatelce během tří měsíců 250 000 (dvě stě padesát tisíc) francouzských franků za morální újmu a 60 000 (šedesát tisíc) franků za náklady a výdaje, a že prostý úrok z těchto částek s roční mírou 6,65 % bude splatný od uplynutí výše uvedené doby tří měsíců až do vyrovnání;
5. rozhoduje, že otázku aplikace článku 50 Úmluvy ještě nelze rozhodnout, pokud se týká finanční škody; proto

(a) odročuje z tohoto hlediska uvedený problém,

(b) vyzývá Vládu a žadatelku, aby mu v tříměsíční lhůtě oznámily jakoukoli dohodu, které mohou dosáhnout.

(c) odročuje další postup a uděluje předsedovi Senátu pravomoc věc v případě potřeby rozhodnout.

Vyhotoveno v jazyce anglickém a francouzském a vyhlášeno při veřejném jednání v Paláci lidských práv ve Strasbourgu dne 21. února 1997.

Herbert PETZOLD

tajemník

Rolv RYSSDAL

předseda

*) Viz Výběr z rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ve Strasbourgu - přílohový sešit XII/97, Rozhodnutí Evropského soudu o stížnosti č. 19385/92, str. 2.